

Pécsi Ítéltábla
Pf.VI.20.158/2016/4. szám
Pf.VI.20.021/2016/4. szám

A Pécsi Ítéltábla a Kovács Lóránt Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kovács Lóránt ügyvéd fél címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Waldmann Gábor ügyvéd fél címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezményei alkalmazása iránt indított perében a Zalaegerszegi Törvényszék 2016. szeptember 23. napján kelt 4.P.21.210/2015/34. számú ítélete ellen a felperes által 37. sorszám alatt előterjesztett és 40. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje és a felperes 2008. július 23-án a ... számú Üzletszabályzat (a továbbiakban: üzletszabályzat) alkalmazásával .../08 szerződésszámú deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, amely alapján az alperes jogelődje 855.000 forint kölcsönt nyújtott a fogyasztó felperes részére személygépkocsi megvásárlásához. A szerződő felek a 96 hónap futamidő alatt fizetendő törlesztőrészeket havi összegét 16.264 forintban, az összes törlesztőrészlet összegét 1.561.344 forintban, a teljes hiteldíjmutatót 19,29 %-ban, a kamat- és árfolyamváltozás (Kamatváltozás I. és Kamatváltozás II.) elszámolásának módját pedig az ún. Havi Fix konstrukcióban határozták meg. Az üzletszabályzat I.25. pontja értelmében a Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam és a mértékadó árfolyam (a kölcsönszerződés létrejötte napján érvényes deviza eladási árfolyam) hányadosának megfelelő szorzószám és a fizetési kötelezettség szorzata. A Havi Fix konstrukció azt jelentette, hogy a Kamatváltozás I. és Kamatváltozás II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény. Az I.23. pont szerint rendkívüli árfolyam eseménynek minősült egyebek mellett az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedése.

Az üzletszabályzat a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségeire vonatkozó rendelkezések között, az V.6. pontban tartalmazta azt a kikötést, hogy a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az ugyanitt írt figyelmeztetés szerint az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euro esetében a mindenkor intervenció sáv alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euro

keresztárfolyamának változása. A VIII.2. pont szerint a késedelmi kamat a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű kamat.

A felperes keresetében az érvénytelen kölcsönszerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását és a túlfizetett 772.770 forint visszafizetését kérte. A szerződés érvénytelenségét arra alapította, hogy a kölcsönszerződésből nem állapítható meg a kamat mértéke, emiatt az egész szerződés semmis a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213.§ (1) bekezdés c) pontja alapján. A szerződésben kikötött 19,29 % THM az eltúlzottan magas volta miatt tisztességtelen. Az üzletszabályzatnak az a rendelkezése, miszerint a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű a késedelmi kamat, tisztességtelen, mert amennyiben a kölcsön elszámolása külföldi pénznemben történik, a kikötött pénznem szerinti devizára az adott külföldi jegybank által felszámított késedelmi kamat kikötése indokolt. Állította, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatosan megfelelő tájékoztatást nem kapott, kockázatfeltárá nyilatkozatot nem írt alá, az üzletszabályzat elolvasására nem volt módja, így a tisztességtelenség e vonatkozásban a Kúria 2/2014. PJE határozatának 1. pontja alapján megállapítható. Hivatkozott végül arra is, hogy a szerződés a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontjában foglaltak okán is semmis, mert a kölcsön kamata az üzletszabályzat I.16. pontja szerint a futamidő első 36 hónapját követően 2 %-kal csökken, de ennek megfelelő törlesztőrészletet a szerződésben nem határoztak meg.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a felperes és az alperes jogelődje, a L... Zrt. által 2008. július 23. napján megkötött kölcsönszerződés érvénytelen. A kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította azzal, hogy abban az ügyleti kamat éves mértéke 17,67 %, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Ítéletét azzal indokolta, hogy a fogyasztási kölcsönszerződésben a régi Hpt. szerződés megkötésének időpontjában hatályban volt 213.§ (1) bekezdés c) pontja értelmében semmis az a lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a kamatok éves, százalékban kifejezett értékét. Emiatt a perbeli szerződés semmis, az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá vagy érvényessé nyilvánítására kerülhet sor. Utalt arra az elsőfokú bíróság, hogy az érvénytelenségi ok jogkövetkezményét a jogalkotó a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben (DH2 törvény) előírt felülvizsgált elszámolás szabályainak megalkotásával maga rendezte, a felek közti elszámolás lezárult, így a bíróság az ügyleti kamatláb megjelölésével pótolta az érvénytelenséghez vezető hiányosságot, a szerződést érvényessé nyilvánította, ami a szerződésmódosítási diszkriminációs tilalomba nem ütközött.

A THM kapcsán az elsőfokú bíróság arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés uzsorásnak nem minősült, a felperes megtámadási jogot feltűnő értékaránytalanságra hivatkozással nem gyakorolt, és nem kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 232.§ (3) bekezdése szerinti kamatmérséklést sem. Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a szerződés megkötésének időpontjára vonatkozó bírósági gyakorlatból kiindulva az ügyleti kamat, ebből következően a THM sem eltúlzott, az annak mértékét rögzítő rendelkezés nem tisztességtelen, a kérdés megítéléséhez pedig szakértői bizonyításra nem volt szükség. Kifejtette, hogy a felek szerződési szabadságából eredően nem volt akadálya annak, hogy késedelmi kamatként a magyar jegybanki alapkamat meghatározott mértékét kössék ki. Álláspontja szerint a késedelmi kamat

vonatkozásában nem az a releváns, hogy a kölcsön deviza alapú, hanem az, hogy a felperesnek forintban kellett törlesztenie.

Az árfolyamkockázattal kapcsolatban az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az üzletszabályzat V.6. pontjában a kockázat feltárása megtörtént, a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Ezt meghaladóan a szerződés egyéb szabályai is félreérthetetlenül kifejezésre juttatták, hogy a forintban feltüntetett törlesztés összege változhat. Egyértelműen és átlátható módon kitűnt a szerződéses szabályozásból, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie. Amennyiben a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett, fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljesítését, a kölcsönszerződés ítélethozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását, az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékének pénzbeli megtérítéséről történő rendelkezésként az alperes 772.770 forint visszafizetésére kötelezését kérte.

A fellebbezését azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság annak kimondásával, miszerint az ügyleti kamat éves mértéke 17,67 %, a szerződést módosította, amire nincs jogosultsága. Hivatkozott a K ügyben hozott .../13. számú ítélet 77. pontjára, mely szerint ellentétes a 93/13 irányelv 6. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal az olyan nemzeti szabály, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy a szerződésben foglalt tisztességtelen feltétel tartalmát módosítsa. Álláspontja szerint a bíróság emiatt nem állapíthatja meg az ügyleti kamat éves mértékét, de nem állapíthatja meg azért sem, mert az nem szerepel a szerződésben, ezért az ítélet valójában módosítja a felek megállapodását. Arra is hivatkozott, hogy a csatolt szerződés nem teljes bizonyító erejű magánokirat, a tanúk nem voltak jelen a szerződés aláírásakor, azt pedig bizonyította, hogy idő sem volt a szerződés és az üzletszabályzat elolvasására. A Kúria Gfv.VII..../2015. számú ítéletével felülvizsgált, a Szegedi Ítéltábla Pf.II..../2014. számú ügyben hozott jogerős ítélete az üzletszabályzat több pontját is tisztességtelennek minősítette.

Hivatkozott a 2413/2011. számú gazdasági elvi határozatban kimondottakra, miszerint a blankettaszerződésben annak rögzítése, hogy a fogyasztó elolvasta és akaratával egyezőnek nyilvánította a szerződésben és annak mellékletében foglaltakat, nem jelenti azt, hogy ezek egyedileg megtárgyalt szerződési feltételnek tekintendők. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy az egész üzletszabályzat egyedileg meg nem tárgyaltnak és így semmisnek minősül. Hangsúlyozta, hogy a jelen perben támadta az üzletszabályzatot, kérte, hogy azt a bíróság minősítse tisztességtelennek és alkalmazását mellőzze. Rámutatott, hogy az Európai Bíróság a C-.../13. számú ügyben a szabványzáradék kapcsán kimondta, az ilyen záradék nem teheti lehetővé a hitelező számára kötelezettségeinek megkerülését. Ha a szabványzáradék a fogyasztó arra vonatkozó elismerését tartalmazza, hogy a hitelező maradéktalanul és megfelelő módon teljesítette a rá háruló, a szerződéskötést megelőző kötelezettségeket, akkor e záradék az említett kötelezettségek teljesítésére vonatkozó bizonyítási teher megfordulását eredményezi, ami sértheti az irányelvben elismert jogok tényleges érvényesítését.

Hivatkozott arra is, hogy a havi fix konstrukciót az alperes maga sem tartotta be. Amennyiben az üzletszabályzat mégis a szerződés részévé vált, és alkalmazni kell a kamatváltozásra vonatkozó

pontjait, a törlesztőrészlet változásának is szerepelnie kellett volna a szerződésben. Ennek hiányában a szerződés a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontjába ütközik.

Fellebbezésében kitért arra is, hogy a keresetében támadta a DH törvények alkalmazhatóságát; az elszámolási feltételek utólagos megállapítása külön jogszabályokban a tisztességtelen feltétel tartalmának módosítását jelenti és ezáltal ellentétes az irányelv hivatkozott rendelkezésével. A bíróság köteles a tisztességtelen feltételt elhagyni, amit a nemzeti jog diszpozitív, vagyis nem kógens rendelkezésével helyettesíthet a hivatkozott európai bírósági döntés szerint. A tagállamok nem alkalmazhatnak az európai joggal ellentétes nemzeti rendelkezést. Kifejezetten kérte, hogy a másodfokú bíróság foglaljon állást a hivatkozott jogszabályi rendelkezések 93/13 EKG irányelvbe, illetve az Unió másodlagos jogába ütközéséről, valamint az Alkotmánybíróság 34/2014. (XI. 14.) AB határozata uniós jogba ütközéséről.

Továbbra is állította, hogy az alperes az árfolyamkockázatról nem adott megfelelő tájékoztatást, így a régi Hpt. 203.§ (6) bekezdésében előírt kötelezettségét sértette meg, mely szerint a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot. A maga részéről nem írt alá kockázatteltáró nyilatkozatot, az alperes tehát nem bizonyította, hogy a tájékoztatás megfelelő volt. Az üzletszabályzat nem vált a szerződés részévé, mivel nem tárgyalták meg egyedileg. Ha az üzletszabályzati rendelkezéseket mégis alkalmazni kellene, akkor azok nem voltak világosak és érthetőek egy átlagos fogyasztó számára.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást túlnyomó részében helytállóan állapította meg, azt a másodfokú bíróság a fellebbezési hivatkozásokra is figyelemmel a perben csatolt iratok alapján az alábbiakkal egészíti ki:

Az egyedinek nevezett kölcsönszerződés a hitel célját akként határozza meg, hogy a hitelező a kölcsönbevevő számára az üzletszabályzatban foglalt feltételek mellett nyújt pénzkölcsönt a megjelölt gépjármű tulajdonjogának megszerzésére. Az üzletszabályzat több pontja is a deviza alappal kapcsolatos rendelkezést tartalmaz, így az I.17. pont a mértékadó devizanemre, az I.22. pont árfolyamra, az I.24. pont a mértékadó árfolyamra, az I.25. b) pont az árfolyamváltozásra vonatkozó szabályokat rögzíti.

A tényállás fentiek szerinti kiegészítésétől függetlenül a másodfokú bíróság a fellebbezéssel is érintett érvénytelenségi kérdésekben az elsőfokú bíróság döntésével egyetért, annak jogi indokait illetően a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az alábbiakat hangsúlyozza:

Az 1959. évi Ptk. szerződéskötéskor hatályban volt 205/A.§ (1) bekezdése szerint általános szerződési feltételnek minősül az a szerződési feltétel, amelyet az egyik fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatároz, és amelyet a felek egyedileg nem tárgyaltak meg. Az egyedi megtárgyaltság hiánya tehát az általános szerződési feltételnek fogalmi eleme, ami abból ered, hogy adott típusú szolgáltatásra történő nagyszámú szerződéskötés esetén a klasszikus szerződéskötési modell nem működőképes, nincs lehetőség arra, hogy a szolgáltató minden ügyfelével egyenként megállapodjon a szerződés valamennyi feltételében. Ettől független kérdés, hogy ha az egyik fél által több szerződés megkötése céljából előre megfogalmazott szerződési feltételt a felek mégis egyedileg megtárgyalják, a feltétel elveszíti

az általános jellegét. Ebben az esetben az 1959. évi Ptk. 205/A.§ (2) bekezdése szerint az általános szerződési feltételt használó felet terheli annak bizonyítása, hogy a feltételt támasztó fél a szerződéskötést megelőzően biztosította annak lehetőségét, hogy az adott feltétel tartalmát a fogyasztó befolyásolhassa és a fogyasztó e lehetőséggel nem élve fogadta el a feltételt (a fogyasztói szerződés érvényességével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény 2. pont). Az egyedi megtárgyalásra (aminek megtörténte fogalmilag kizárná a tisztességtelenség vizsgálatát) a jelen perben az alperes nem hivatkozott, így azt vizsgálni sem kellett.

Az egyedi megtárgyaltság hiányából tehát nem következik az általános feltételek érvénytelensége, amiként az sem, hogy az üzletszabályzatba foglalt feltételek emiatt nem váltak volna a szerződés részévé.

Az 1959. évi Ptk. 205/B.§ (1) bekezdése értelmében az általános szerződési feltétel akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. A perbeli, egyedinek nevesített kölcsönszerződésből egyértelműen kiderül az a pénzügyi szerződési gyakorlatnak maradéktalanul megfelelő tény, hogy a szerződés üzletszabályzat (azaz az abban foglalt általános szerződési feltételek) alkalmazásával jön létre; a felperes pedig e feltételek megismerését kinyilvánító nyilatkozatot írt alá. Ez a nyilatkozat önmagában is tükrözi a hitelezőnek azt a szerződési akaratát, hogy az általános szerződési feltételek szerződésbe emelése a szerződés megkötésének feltétele, amit a kölcsönbevevő az aláírással tudomásul vett. Az ún. szabványzáradék az Európai Unió Bíróságának C-.../13. sz. ügyben hozott, a felperes által is hivatkozott ítélete szerint sértheti a 2008/48 irányelvben elismert jogok tényleges érvényesülését. Ez a megállapítás azonban arra az esetre vonatkozik, amikor a hitelező a szerződéskötést megelőzően őt terhelő kötelezettségek maradéktalan és megfelelő teljesítését ismerteti el a fogyasztóval, és nem az általános feltételek megismerését, illetve megismerhetőségének lehetőségét. A megismerés, illetve a megismerhetőség ténykérdés, az erről szóló kitétel tisztességtelensége ebben a részében emiatt nem vizsgálható. Ha a fogyasztó nem tart igényt a megismerhetővé tett üzletszabályzat áttanulmányozására annak ellenére, hogy őt az erről való lemondásban külső, a szolgáltatótól származó vagy általa ismert valós kényszer nem befolyásolja, a szerződéskötés aláírását követően ismereteinek tényleges hiányát már nem kifogásolhatja.

Nem vitás ugyanakkor, hogy a perbeli kölcsönszerződés - megsértve a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontjában foglaltakat - nem tartalmazza az ügyleti kamat éves, százalékos mértékét, így semmis. A jogkövetkezmények alkalmazása során az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe a 6/2013. Polgári jogegységi határozatot, amely kimondja, hogy a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos jogvitákban a bíróságoknak különösen arra kell törekedniük, hogy minden lehetséges esetben kiküszöböljék az érvénytelenség okát és a szerződést érvényessé nyilvánítsák. A szerződés érvényessé nyilvánítása olyan helyzetet teremt, mintha a felek már eredetileg is érvényes szerződést kötöttek volna. A bíróság ilyen esetben a szerződés kiegészítésével az érvénytelenség folytán előállt érdeksérelemet küszöböli ki.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pontja is úgy fogalmaz, hogy ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető, a bíróság az érvénytelen szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilváníthatja. Ugyanennek a PK véleménynek a 7. pontja szerint a bíróság a fél által kért jogkövetkezmény helyett az érvénytelenség más jogkövetkezményét is alkalmazhatja, olyan megoldást nem alkalmazhat, amely ellen valamennyi fél tiltakozik.

A másodfokú bíróság egyetértett az érvénytelenség elsőfokú bíróság alkalmazott jogkövetkezményével, az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolása azonban az érvénytelenség jogkövetkezményei és a DH2 törvény közötti kapcsolat kérdésében félreérthető következtetést tartalmaz, ezért a másodfokú bíróság mellőzi az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából azt a megállapítást, hogy az érvénytelenségi ok jogkövetkezményét a jogalkotó a DH2 törvény által előírt elszámolás szabályainak megalkotásával maga rendezte. A DH2 törvénnyel ugyanis a jogalkotó kizárólag a részleges érvénytelenség két esetének jogkövetkezményeit rendezte, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 törvény) 3. § (1) bekezdése szerinti árfolyamrés alkalmazása, és a 4. § (1) bekezdés szerint tisztességtelennek vélelmezett egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés érvénytelenségének jogkövetkezményét, ha az utóbbi vélelem megdönthetlenné vált. A DH törvények értelmezése a fentiekre figyelemmel a jelen pernek nem tárgya.

A felperes által hivatkozott, általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt a jelen per alperese ellen a Pénzügyi Ismeretterjesztő és Érdekképviselési Egyesület felperes által indított perben a másodfokú bíróság hivatalos tudomása szerint a Szegedi Ítéltábla Pf.II..../2014/3. számú, a Kúria Gfv.VII..../2015. számú ítéletével részben megváltoztatott határozatában a perbeli üzletszabályzat VIII.1.a.) és b.) pontjai szerinti felmondási okokra, a IX.2.a.) és b.) pontjában foglalt, a kölcsönszerződés totál-, illetve lopáskár esetére vonatkozó felmondásra, a XI.4. pontjának a Kamatváltozás II. rendkívüli árfolyamesemény esetére megengedett, a futamidő lejártát megelőző kiterhelhetőségére vonatkozó feltételei érvénytelenségét állapította meg, ami a jelen per mikénti elbírálását nem érinti.

A perbeli esetben az érvénytelenség okát az induló ügyleti kamat éves, százalékos formában történő rögzítésével kellett kiküszöbölni. A felperes hivatkozásával szemben ez nem jelent szerződésmódosítást, mert a perbeli kölcsönszerződés rögzíti a kölcsön összege mellett a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás összegét is, így az 1959. évi Ptk. 523.§-ának, illetve 205.§ (1) és (2) bekezdésére figyelemmel megállapítható, hogy a felek szerződési akarata az ügyleti kamatfizetési kötelezettségre kiterjedt. Az ügyleti kamat százalékos mértéke pedig a szerződésben foglalt abszolút számokból kikövetkeztethető, illetve ellenőrizhető, tekintetbe véve az üzletszabályzat I.15. pontjának azt a rendelkezését is, hogy a törlesztőrészlet a tőkén felül csak kamatot foglal magában. Az üzletszabályzat megadta az ügyleti kamat számításának képletét, amelyre figyelemmel az alperes a számításokat elvégezte, annak eredményét csatolta. Mindezen adatok felhasználásával és együttes értékelésével az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg az induló ügyleti kamat mértékét.

Az érvénytelenség okának fentiek szerinti kiküszöbölése nem ütközik a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésébe, mert az a szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetére tilalmazza a feltétel tartalmának módosítása útján a szerződés kiegészítését. A jelen esetben azonban az érvénytelenség oka nem a szerződési feltétel tisztességtelenségében, hanem az 1959. évi Ptk. 200.§ (2) bekezdése szerinti jogszabályba ütközésben, mégpedig a jogszabály által előírt, de sem a felek szerződési akarátát, illetve annak kialakítását, sem a szerződés lényeges tartalmát nem érintő kötelező tartalmi kellék (a kamat százalékos formában történő kifejezése) hiányában áll, így pótlásának nincs akadálya.

A régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontjában írt semmiségi ok nem áll fenn, mert a törlesztőrészletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat a szerződés tartalmazza.

A teljes hiteldíj mutató (THM) a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötés, százalékban kifejezett értékének világossága, érthetősége nem lehet kérdéses, így a tisztességtelensége az 1959. évi Ptk. 209.§ (5) bekezdése alapján nem vizsgálható.

Osztotta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak azt a következtetését is, hogy az árfolyamkockázat viselésének kötelezettsége az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körütekintő átlagos fogyasztó számára a perbeli szerződési feltételek alapján világos és érthető volt.

A perbeli kölcsönszerződés tartalmazza, hogy a mértékadó devizanem CHF, a szerződés kiter arra is, hogy az árfolyamváltozást a kölcsönbevevő a hirdetmény szerinti gyakorisággal köteles megfizetni. Az üzletszabályzat V.6. pontja egyértelműen rögzíti, hogy amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, mely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az üzletszabályzat idézett rendelkezése, és az I.17., I.22., I.24. és I.25. b) pontok alapján az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperes számára egyértelműen felismerhetőnek kellett lennie, hogy az ügyletnek árfolyamkockázata van, amely korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Amennyiben a felperes az üzletszabályzatot nem ismerte meg, nem olvasta el, az azt jelenti, hogy nem az átlagfogyasztótól elvárható körütekintéssel járt el a szerződés megkötése során. Az pedig a 6/2013. PJE döntés alapján (indokolás III.3. pont második bekezdés) is egyértelmű, hogy az árfolyamváltozás felső határáról nem kellett tájékoztatnia a pénzügyi intézménynek a felperest, miután annak nincs előre látható, kiszámítható mértéke vagy korlátja, különösen hosszabb futamidő esetén. Mindezekre figyelemmel az 1959. évi Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel a szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezéseinek tisztességtelensége sem vizsgálható, illetve állapítható meg.

A másodfokú bíróság a fentiekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 256/A.§ (6) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése sikertelen volt, ezért a Pp. 239.§-a folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság a felperest kötelezte az alperes másodfokú eljárásban felmerült költségének megfizetésére, melynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése, 4/A. §-a alapján állapította meg, és a 3.§ (6) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi munkával arányban mérsékelte.

A felperest megillető személyes költségmentesség folytán a feljegyzett fellebbezési illetéket a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.

A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp.256/A.§-a (1) bekezdésének f) pontja és (3) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Pécs, 2017. április 27.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Vogycska Petra s.k. bíró

Pécsi Ítéltábla
Pf.VI.20.021/2016/4. szám

A Pécsi Ítéltábla a dr. Kovács Loránt ügyvéd (fél címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Waldmann Gábor ügyvéd fél címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb iránt indított perében a Zalaegerszegi Törvényszék 2016. január 11. napján kelt 4.P.21.210/2015/12. számú ítélete ellen az alperes által 16. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 12.700 (tizenkettőezer-hétszáz) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság részítéletében rögzítette, hogy a felperes és az alperes jogelődje, a L Zrt. 2008. június 23-án deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amelynek alapján az alperes 855.000 forint kölcsönt nyújtott a felperes részére az XXX-000 forgalmi rendszámú, D típusú személygépkocsi megvásárlásához. A kölcsön visszafizetésének biztosítására opciós jogot alapítottak az alperes javára a finanszírozott gépjárműre vonatkozóan, továbbá arra adásvételi szerződést is kötöttek.

Az opciós szerződés 4. pontja értelmében a hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A 7. pont

alapján a hitelező a vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbevevő az esedékességet követő 15 napon belül akár részben, akár egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés felmondásra kerül, bármely ok miatt.

Az adásvételi szerződés 4. pontja úgy rendelkezett, hogy az a felek által történő aláírással létrejön, hatályba lépésének időpontja az azt megelőző nap, amikor a kölcsönbevevővel szemben olyan jogerős bírósági vagy egyéb határozatot hoznak, vagy okiratot végrehajtási záradékkal látnak el, amelynek alapján ellene végrehajtás kezdeményezhető, illetve az azt megelőző nap, hogy a jogszabályok által erre feljogosított szervek a kölcsönbevevő ellen közvetlen végrehajtást indítanak.

A kölcsönszerződés részévé vált ... számú üzletszabályzat IV.7. pontja rögzítette, hogy amennyiben az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy a kölcsönbevevő köteles a hitelező felszólítására az eredeti feltételekkel egyező tartalommal ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.

A IV.9. pont értelmében amennyiben a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.

A VI.1. pontja szerint a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni, és úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg.

2009. augusztus 1. napjával a korábbi üzletszabályzat helyébe a ... számú üzletszabályzat lépett. Ennek V.6. pontja szerint a hitelező javára a megvásárolt gépjárműre alapított opciós jog ún. „zárt opció”, azaz a hitelező opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja, az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt.

Az alperes nem gyakorolta sem a felmondási, sem a vételi jogát a szerződés létrejöttétől számított 5 éven belül.

A felperes keresetében többek között azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a gépjármű törzskönyvének 8 napon belül történő kiadására.

Az alperes a keresetet elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság részítéletével kötelezte az alperest, hogy a határozat jogerőre emelkedésétől számított 8 napon belül adja a felperes birtokába az XXX-000 forgalmi rendszámú személygépkocsi törzskönyvét. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 36.000 forint részperkölséget.

Ítéletének jogi indokolásában kifejtette, hogy az 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 200.§-ának (2) bekezdése értelmében semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek. A Ptk.239.§-ának (1) és (2) bekezdése szerint pedig a szerződés részben is lehet érvénytelen.

Rámutatott arra a törvényszék, hogy a szerződés 4. és 7. pontjában írtak helyes értelmezése az, hogy az opciós szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt gyakorolhatja vételi jogát a hitelező, de e joga akkor is megszűnik, ha az adós a tartozását az 5 éves időtartam előtt maradéktalanul teljesíti.

Az üzletszabályzat IV.7. pontjának az a rendelkezése, hogy a vételi jog meghosszabbodik a szerződés lejártát követő 3. hónap végéig, megkerüli a Ptk.374.§-ának (2) bekezdésében írt azonos kógens rendelkezést, hogy a visszavásárlási jogot legfeljebb 5 évre lehet kikötni, és az ezzel ellentétes megállapodás semmis. Ezért az alperes vételi joga a szerződéskötéstől számított 5 év elteltével megszűnt.

A biztosítékként megkötött adásvételi szerződés - hatályba léptető feltételei miatt - szintén semmis, mert sérti a hitelezői követelések kielégítésére sorrendjére vonatkozó, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban: Vht.) 165-168.§-aiban írt kielégítési sorrendet (BDT2005.1274.). A hatálybalépés megállapíthatóságának hiányában a biztosítéki célt az adásvételi szerződés nem tudja betölteni, következésképpen az érvénytelen.

Mindezekre tekintettel a törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy az alperesnek nincs érvényes jogcíme a törzskönyv birtokban tartására. A törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jellege miatt az opciós jog megszűnésével együtt megszűnt. Az üzletszabályzat IV.9. pontjából pedig olyan következtetés nem vonható le, hogy az alperes akkor is jogosult magánál tartani a törzskönyvet, ha az opciós jog megszűnt.

Az elsőfokú részítélettel szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben a törzskönyv kiadására irányuló kereset elutasítását, ekként az elsőfokú határozat megváltoztatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra kötelezését kérte.

Az opciós jog zárt opcióként véleménye szerint, a BDT2000.264. számú döntésből is következően, az 5 évnél hosszabban tartó szerződés esetén azt jelenti, hogy a jogosult a szerződés azonnali hatályú felmondásától számított 5 éven belül élhet a vételi joggal.

Hangsúlyozta, hogy az üzletszabályzat II.1.e.), VI.2. és VI.3. pontjaiból következően a pénzügyi intézet a törzskönyv birtoklására jogosult, azt kiadni nem köteles, az ugyanis önálló biztosíték.

Előadta, hogy a törzskönyv nem az opciós jognak, hanem a kölcsönnek az atipikus biztosítéka, ezért nem kerülhet ki a hitelező birtokából mindaddig, amíg az adós a fizetési kötelezettségének nem tesz eleget. Érvelése alátámasztására a Szi Járásbíróság és a Ki Járásbíróság ítéleteire hivatkozott.

Emellett állította, hogy a felek között létrejött a megállapodás arra vonatkozóan, hogy az alperes jogosult birtokban tartani a törzskönyvet.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú határozat helybenhagyását kérte.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és helyes jogszabályok alkalmazásával, helytálló jogi következtetésre jutott. Érdemi döntésével a másodfokú bíróság egyetértett, ezért azt helybenhagyta a Pp.253.§-ának (2) bekezdése alapján.

Maradéktalanul egyetértett az ítéletábrával a törvényszéknek az opciós jog érvényességi idejére vonatkozó érvelésével. Az alperes az opciós szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt gyakorolhatta a vételi jogát. Amennyiben az adós a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul teljesíti, úgy az opciós jog az 5 éven belül is megszűnik. Öt éven túl viszont akkor sem gyakorolhatja vételi jogát a hitelező, ha az adós valamely fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, vagy a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül. Ez felel meg a Ptk.375.§-ának (4) bekezdése folytán alkalmazandó Ptk.374.§-ának (2) bekezdésében írt rendelkezésnek: az opciós jogot legfeljebb 5 évre lehet kikötni, az ezzel ellentétes megállapodás semmis. Vagyis a zárt opció nem hosszabbíthatja meg az 5 éves határidőt, csak az 5 éves határidőn belül értelmezhető. Az opciós szerződés sem hagy kétséget afelől, hogy a jogosult a vételi jogát csak a szerződés aláírásától

számított 5 éves időtartam alatt gyakorolhatta. Az 5 év pedig 2008. június 23-tól számítottan 2013. június 23. napján eltelt.

A fenti értelmezést támasztja alá a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.071/2015/5. számú és a Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.127/2015/4. számú ítélete is.

A szerződés megkötésekor hatályos HIT/2006.5.31. számú üzletszabályzat IV.7. pontja, majd a 2009. augusztus 1-től hatályos számú üzletszabályzat V.6. pontja megkerüli a Ptk.374.§-ának (2) bekezdése szerinti tilalmat, ezért az érvénytelen.

Kiemeli az ítéltábla, hogy a gépjármű törzskönyvének birtokban tartása nyilvánvalóan a vételi joghoz kapcsolódó biztosíték volt. Ezt nem cáfolják a fellebbezésben megjelölt, 2006-os üzletszabályzatban található rendelkezések sem, amelyek csupán azt írják elő, hogy a felperes köteles az alperesnek megküldeni a törzskönyvet.

Itt jegyzi meg a másodfokú bíróság, hogy súlytalan az alperesnek a ráutaló magatartással létrejött szerződéssel kapcsolatos hivatkozása. Sem a régi, sem az új üzletszabályzat nem sorolta fel a kölcsönszerződés biztosítékai között a törzskönyvet. Ebből következően a törzskönyv a vételi jog biztosítására szolgált.

E körben figyelemmel volt a másodfokú bíróság arra a körülményre, hogy a Ptk.207.§-ának (2) bekezdése értelmében, ha az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni.

Mivel az opciós jog megszűnt, ezért a törzskönyvet jogalap nélkül tartja birtokában az alperes, ezért köteles azt kiadni a tulajdonos felperesnek a Ptk.98.§-a alapján.

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság helyes részítéletét helybenhagyta.

Az alperes pereszes lett, ezért a Pp.78.§-ának (1) bekezdése értelmében ő köteles viselni a perköltséget. A 48.000 forint fellebbezési illetéket leróta, emellett köteles megfizetni a felperes jogi képviselőjének a munkadíját, amelyet a bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§-ának (3) bekezdése és (5) bekezdése alapján 10.000 forint + Áfa összegben állapított meg.

P é c s , 2016. június 9.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, dr. Vogycska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró